

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično gonjenje
lica odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-03-67-R77.2-A

Datum: 6. novembar 2009.

Original: engleski

PRESEDNIK MEĐUNARODNOG SUDA

Rešava: Patrick Robinson, predsjednik

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 6. novembra 2009.

TUŽILAC

protiv

VOJISLAVA ŠEŠELJA

JAVNO

ODLUKA PO ZAHTEVU ZA IZUZEĆE

Amicus curiae tužilac:

g. Bruce MacFarlane, Q. C.

Optuženi:

g. Vojislav Šešelj

Prevod

Ja, Patrick Robinson, predsednik Međunarodnog suda za krivično gonjenje lica odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud), postupajući na osnovu pravila 15 Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik) donosim sledeću odluku po Zahtevu prof. dr Vojislava Šešelja za izuzeće sudija Fausta Pocara i Theodora Merona iz žalbenog postupka (dalje u tekstu: Zahtev), dostavljenom 10. septembra 2009. godine.¹

I. KONTEKST

1. Dana 24. jula 2009. godine Pretresno veće II donelo je poverljivu Presudu po navodima o nepoštovanju suda (dalje u tekstu: Presuda), u kojoj je Vojislava Šešelja proglasilo krivim po jednoj tački optužbe i osudilo ga na petnaest meseci zatvora.² Dana 18. avgusta 2009. godine g. Šešelj dostavio je poverljivu najavu žalbe na Presudu (dalje u tekstu: Žalba).³ Dana 27. avgusta 2009. godine izdao sam Nalog kojim se određuju sudije za predmet pred Žalbenim većem, kojim sam u Žalbeno veće koje će razmatrati Žalbu imenovao sudije Mehmeta Güneyja, Fausta Pocara, Andrésiju Vaz, Theodora Merona i Christopha Flügea. Gospodin Šešelj u svom zahtevu traži da se sudije Fausto Pocar i Theodor Meron izuzmu iz veća koje će razmatrati njegovu Žalbu.⁴

II. MERODAVNO PRAVO

2. Pravilom 15(A) Pravilnika predviđeno je sledeće:

Sudija koji ima lični interes u predmetu ili koji s tim predmetom ima ili je imao ikakve veze koja bi mogla uticati na njegovu nepristrasnost ne sme da učestvuje u prvostepenom ili žalbenom postupku u tom predmetu. On će se u takvom slučaju povući, a predsednik će za taj predmet imenovati drugog sudiju.

Žalbeno veće je ocenilo da "[s]udija nije nepristran ako se pokaže da postoji stvarna pristranost". Neprihvatljiv utisak pristranosti postoji u sledećim slučajevima:

¹ Engleska verzija Zahteva dostavljena je 2. oktobra 2009. godine.

² Javna verzija Presude dostavljena je istog dana.

³ Najava žalbe na Presudu po navodima o nepoštovanju suda od 24. jula 2009. godine, 18. avgust 2009. godine. Engleska verzija Žalbe dostavljena je 25. oktobra 2009. godine.

⁴ Zahtev, str. 4 i 45.

Prevod

ako je sudija strana u postupku, ako ima financijski ili imovinski interes u ishodu predmeta ili ako će odluka sudije dovesti do unapređenja nekog pothvata u kojem sudija učestvuje zajedno sa jednom od stranaka. U tim okolnostima sudija se automatski izuzima; ili

ako bi okolnosti kod razumnog i valjano informiranog posmatrača izazvale razumnu bojazan od pristranosti.⁵

Što se tiče kriterijuma razumnog posmatrača u ovom testu, Žalbeno veće je ocenilo da "razumna osoba mora biti informirana osoba, kojoj su poznate sve relevantne okolnosti, uključujući tradicije moralnog integriteta i nepristranosti koje su implicitni dio sistema, a takođe mora biti svjesna činjenice da je nepristranost jedna od dužnosti na koju se sudije zaklinju".⁶

3. Žalbeno veće je, osim toga, naglasilo da je prezumpcija nepristrasnosti vezana za sudsku funkciju.⁷ Shodno tome, strana koja traži izuzeće sudije ima obavezu da predoči dovoljno dokaza o tome da dotični sudija nije nepristrasan, a da bi se pobila prezumpcija nepristranosti, treba preći visok prag.⁸ Ta strana mora pokazati da postoji "razumna bojazan od pristranosti zbog predrasuda sudije" i to je potrebno "čvrsto dokazati".⁹ Prema objašnjenju Žalbenog veća, "[r]azlog za tako visok prag jeste to što, baš kao što svaki stvarni dojam pristranosti sudije podriva povjerenje u sprovođenje pravde, tako bi postojala i jednaka potencijalna prijetnja interesima nepristrasnog i pravičnog provođenja

⁵ *Tužilac protiv Milana Lukića i Sredoja Lukića*, predmet br. IT-98-32/1-T, Odluka po Zahtjevu za izuzeće, 12. januar 2009. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Lukić*), par. 2. V. takođe *Tužilac protiv Vidoja Blagojevića*, predmet br. IT-02-60-R, Odluka po Zahtjevu za izuzeće, 2. jul 2008. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Blagojević*), par. 2; *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, Odluka po Zahtjevu za izuzeće, 16. februar 2007. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Šešelj*), par. 4; *Tužilac protiv Furundžije*, predmet br. IT-95-17/1-A, Presuda, 21. jul 2000. godine (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Furundžija*), par. 189.

⁶ Odluka u predmetu *Lukić*, par. 2; Odluka u predmetu *Blagojević*, par. 2; Odluka u predmetu *Šešelj*, par. 5, Drugostepena presuda u predmetu *Furundžija*, par. 190.

⁷ Odluka u predmetu *Lukić*, par. 3; Odluka u predmetu *Blagojević*, par. 3; Odluka u predmetu *Šešelj*, par. 5, Drugostepena presuda u predmetu *Furundžija*, par. 196.

⁸ Odluka u predmetu *Lukić*, par. 3; Odluka u predmetu *Blagojević*, par. 3; Odluka u predmetu *Šešelj*, par. 5; Drugostepena presuda u predmetu *Furundžija*, par. 197.

⁹ Odluka u predmetu *Lukić*, par. 3; Odluka u predmetu *Blagojević*, par. 3; Drugostepena presuda u predmetu *Furundžija*, par. 197; *Tužilac protiv Delalića i drugih*, predmet br. IT-96-21-A, Presuda, 20. februar 2001. godine (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*), par. 707.

Prevod

pravde ako bi trebalo da se sudije povlače na osnovu neutemeljenih i nepotkrijepljenih navoda o dojmu pristranosti".¹⁰

4. Osim toga, pravilom 15(B) Pravilnika predviđeno je sledeće:

- (i) Svaka od strana može zatražiti od predsedavajućeg sudije nekog veća da se sudija tog veća izuzme i povuče iz prvostepenog ili žalbenog postupka iz gore navedenih razloga. Predsedavajući sudija će obaviti razgovor sa sudijom čije se izuzeće traži i o tome izvestiti predsednika.
- (ii) Nakon izveštaja predsedavajućeg sudije, predsednik će, ukoliko je potrebno, imenovati tročlanu komisiju sačinjenu od sudija iz drugih veća koja će ga izvestiti o svojoj odluci o utemeljenosti zahteva. Ukoliko je donesena odluka da se zahtev podrži, predsednik imenuje drugog sudiju umesto sudije o kome je reč.
- (iii) Odluka tročlane sudijske komisije ne podleže interlokutornoj žalbi.
- (iv) Ukoliko je sudija čije se izuzeće traži predsednik Međunarodnog suda, dužnost predsednika u skladu s ovim paragrafom preuzima zamenik predsednika ili, ukoliko on ili ona nije u mogućnosti da rešava po zahtevu, najstariji stalni sudija po prvenstvu koji je u mogućnosti da to učini.

III. DISKUSIJA

A. Preliminarna pitanja

5. Kao preliminarno pitanje, napominjem da je g. Šešelj svoj Zahtev uputio meni u svojstvu predsedavajućeg sudije Žalbenog veća i da je pravilom 15(B)(i) Pravilnika, kao što je rečeno, predviđeno da predsedavajući sudija, ukoliko neka od strana zatraži od predsedavajućeg sudije nekog veća da se sudija tog veća izuzme, obavi razgovor sa sudijom čije se izuzeće traži i o tome izvesti predsednika. S obzirom na to da sam ja i predsedavajući sudija Žalbenog veća i predsednik, jasno je da se u ovim okolnostima ne može primeniti zahtev da predsedavajući sudija izvesti predsednika na osnovu pravila 15(B)(i) Pravilnika. Međutim, u skladu s tim pravilom, ja sam, kao predsedavajući sudija Žalbenog veća, obavio razgovor i sa sudijom Pocarom i sa sudijom Meronom, koji su mi saopštili da, prema njihovom mišljenju, nema osnova da se oni izuzmu ili povuku na osnovu pravila 15(A).

¹⁰ Odluka u predmetu *Lukić*, par. 3; Odluka u predmetu *Blagojević*, par. 3; Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 707.

Prevod

6. Osim toga, napominjem da sam se nedavno povukao iz postupka rešavanja po zahtevu g. Šešelja da se preispita jedna sekretareva odluka, zato što sam ranije bio uključen u osnovni predmet protiv g. Šešelja, a to je dovelo do konflikta na osnovu pravila 15(A).¹¹ Međutim, kad sam ponovo razmotrio odluku o povlačenju, došao sam do zaključka da razlog za moje povlačenje u prethodnom slučaju nije bio dobro utemeljen. Naime, ni zahtev da se preispita sekretareva odluka ni zahtev da se izuzmu dvojica sudija imenovanih da razmotre Žalbu ne tiču se pitanja krivice ili nevinosti u osnovnom predmetu protiv g. Šešelja. Zato smatram da u mom slučaju nema nikakve veze koja bi mogla uticati na moju nepristrasnost prilikom rešavanja po Zahtevu.

B. Zahtev za prekoračenje dozvoljenog broja reči

7. Gospodin Šešelj traži odobrenje da u Zahtevu prekorači dozvoljen broj stranica "jer izuzetne okolnosti, kao što je značaj obezbeđenja nezavisnosti i nepristrasnosti sudija, utiču na zakonito vođenje postupka uz poštovanje prava optuženog na fer i pravično suđenje i zahtevaju elaboraciju razloga na većem broju strana".¹² Ukazujem na to da, na osnovu Uputstva o dužini podnesaka i zahteva, zahtevi pred sudskim većem ne smeju biti duži od 3.000 reči, osim ukoliko se radi o žalbama na presudu, interlokutornim žalbama i zahtevima na osnovu pravila 115.¹³ Osim toga, "[s]trana mora unapred da traži odobrenje od sudskog veća da prekorači ograničenje broja stranica iz ovog Uputstva i mora da pruži obrazloženje o izuzetnim okolnostima koje nalažu prekoračenje dužine podneska".¹⁴ Iako se ove odredbe odnose konkretno na zahteve koji se dostavljaju sudskom veću, smatram da se one mogu primeniti i na zahteve koji se dostavljaju predsedniku. Zato, prema tim odredbama, Zahtev g. Šešelja, koji ima 16.128 reči, nije smeo da prekorači 3.000 reči. Osim toga, napominjem da g. Šešelj nije unapred zatražio odobrenje da prekorači broj reči i da nije ubedljivo pokazao zašto mu treba 16.128 reči da bi izneo pitanja o kojima govori u Zahtevu. Uprkos tome, mislim da je u interesu efikasnog rešavanja po Zahtevu da se on smatra propisno podnetim.

¹¹ *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-T, Nalog o imenovanju sudije koji će razmotriti Šešeljev zahtev za preispitivanje Odluke sekretara od 10. septembra 2009, 7. oktobar 2009. godine, str. 2.

¹² *Zahtev*, str. 2.

¹³ IT/184/Rev.2, 16. septembar 2005. godine, par. (C)(5).

¹⁴ *Id.*, par. (C)(7).

Prevod

C. Zahtev za izuzeće

8. Gospodin Šešelj u Zahtevu tvrdi da sudije Pocara i Merona treba izuzeti iz postupka rešavanja po Žalbi zato što oni imaju lični intres u njegovom predmetu, pa da stoga ne mogu biti nepristrasni. U tom smislu, on navodi da su sudije Pocar i Meron sistematski doprinosili kršenju njegovih prava tokom sedam godina pritvora. On napominje i da je o toj dvojici sudija napisao knjige i da se njihova puna imena nalaze u naslovima tih knjiga.¹⁵

1. Navodi o sudiji Pocaru

9. Što se tiče sudije Pocara, g. Šešelj konkretno navodi da je sudija Pocar, u svojstvu predsednika Međunarodnog suda, predsednika Kolegijuma Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Kolegijum), predsedavajućeg sudije Žalbenog veća i sudije Žalbenog veća, doneo ili učestvovao u donošenju čak 33 odluke kojima su odbijani zahtevi g. Šešelja.¹⁶ Gospodin Šešelj tvrdi da je sudija Pocar doneo samo jednu odluku i jedan nalog koji su išli u prilog g. Šešelju, a da su doneti tek "nakon velikog pritiska svetske javnosti i ruskog Ministarstva inostranih poslova i nakon (i tokom) štrajka glađu koji je trajao čitavih 28 dana".¹⁷ Gospodin Šešelj tvrdi da odluke u kojima je sudija Pocar odbijao njegove zahteve "pokazuju svakom razumnom i nepristrasnom posmatraču da kod sudije Fausta Pocara postoji velika pristrasnost, koja se često transformiše u neobuzdanu ličnu mržnju prema prof. dr Vojislavu Šešelju".¹⁸ Gospodin Šešelj tvrdi i da je sudija Pocar davao "skandalozne izjave" međunarodnim medijima u vezi sa štrajkom glađu g. Šešelja, te da te izjave svedoče o mržnji, pristrasnosti i osvetoljubivosti sudije Pocara prema g. Šešelju, kao i da su se one povećale kad je g. Šešelj 2009. godine objavio knjigu o sudiji Pocaru.¹⁹

D. Navodi o sudiji Meronu

10. Isto tako g. Šešelj tvrdi i da je sudija Meron pokazao da je pristrasan kad je, u svojstvu predsednika Međunarodnog suda, predsedavajućeg sudije Žalbenog veća, sudije

¹⁵ Zahtev, str. 3–4.

¹⁶ Zahtev, str. 5–28 i 30.

¹⁷ Zahtev, str. 30.

¹⁸ Zahtev, str. 5.

¹⁹ Zahtev, par. 28–30.

Prevod

Žalbenog veća i predsjednika Kolegijuma, doneo ili učestvovao u donošenju 16 odluka kojima su odbijani zahtevi g. Šešelja, a da je samo jedan zahtev odobren.²⁰ Gospodin Šešelj tvrdi i da bi "svaki razuman i obavešten posmatrač" mogao da zaključi da je sudija Meron pristrasan, s obzirom na određena politička shvatanja g. Šešelja koja su, kako on tvrdi, nespojiva s navodnim shvatanjima sudije Merona.²¹ Osim toga, g. Šešelj tvrdi da je sudija Meron tokom svog predsjedničkog mandata, uprkos tome što je predsjednik, na osnovu pravila 19 Pravilnika, dužan da nadzire rad Sekretarijata, dozvolio Sekretarijatu da "brutalno gazi" njegova prava tako što ga je, u deset odluka donetih u periodu od 11. decembra 2003. do 9. juna 2004. godine, podvrgao potpunoj izolaciji.²² Osim toga, g. Šešelj tvrdi da je sudija Meron pokazao da je pristrasan kad je odbio pismo u kom se g. Šešelj žali na postupke sekretara i zamenika sekretara, i uputio g. Šešelja da takve podneske mora da dostavlja Sekretarijatu Međunarodnog suda, te da treba da se obrati sekretaru i njegovom zameniku ukoliko je nezadovoljan njihovim radom.²³

E. Diskusija

11. Gospodin Šešelj svoje tvrdnje da su sudija Pocar i sudija Meron pristrasni uglavnom zasniva na činjenici da su oni, u svojstvu predsjednika Međunarodnog suda, predsedavajućeg sudije Žalbenog veća, predsjednika Kolegijuma i sudije Žalbenog veća, donosili ili učestvovali u donošenju mnogih odluka kojima su njegovi zahtevi odbijani. Iako razumem da se g. Šešelj ne slaže s ishodom odluka koje nabroja, on nije naveo dokaze o tome da su sudija Pocar ili sudija Meron bili pristrasni ili da su imali poseban interes kad su donosili te odluke. Osim toga, pregledavši te odluke, nisam uspeo da pronađem dokaz za eventualnu realnu pristrasnost ili utisak pristrasnosti. Nepotkrepljeno neslaganje s odlukom koju je doneo neki sudija nije dovoljno da bi se pobila prezumpcija nepristrasnosti vezana za funkciju sudija Međunarodnog suda.

12. Osim toga, smatram da g. Šešelj nije potkrepio svoju tvrdnju da sudija Pocar i sudija Meron ne mogu biti nepristrasni u njegovom predmetu zato što je g. Šešelj napisao knjige o njima. Gospodin Šešelj naprosto nagađa kako će sudija Pocar i sudija Meron

²⁰ Zahtev, str. 8–9, 11–16, 18–21, 23–24, 26–28, 31–35, 39, 41–42 i 44–45.

²¹ Zahtev, str. 30–31 i 40–41.

²² Zahtev, str. 31–38 i 44–45.

²³ Zahtev, str. 38.

Prevod

reagovati na to što su te knjige objavljene, a ne navodi nikakve dokaze o njihovim eventualnim reakcijama koje bi pokazale njihovu pristrasnost ili nametnule utisak pristrasnosti. Takva nagađanja ne mogu se uzeti kao dokaz pristrasnosti.

13. Što se tiče navoda g. Šešelja da je sudija Pocar pokazao da je pristrasan kad je međunarodnim medijima davao određene izjave o štrajku g. Šešelja glađu, smatram da nepotkrepljene izjave koje je sudija Pocar navodno davao u medijima ne predstavljaju osnov za osporavanje njegove nepristrasnosti. U svakom slučaju, smatram da sadržaj tih navodnih izjava, onako kako ih je g. Šešelj izneo u Zahtevu, ne može opravdano da se protumači kao indikacija za pristrasnost ili utisak pristrasnosti sudije Pocara.

14. Što se tiče prigovora g. Šešelja da sudija Meron ne može biti nepristrasan u njegovom predmetu zbog određenih političkih stanovišta koje g. Šešelj zastupa, a koja su, kako on tvrdi, nespojiva s navodnim stanovištima sudije Merona, napominjem da navodi g. Šešelja o tome predstavljaju puko nagađanje i da ničim nisu potkrepljeni.

15. Gospodin Šešelj isto tako nije naveo nikakve dokaze o tome da je sudija Meron nadzirao rad Sekretarijata u njegovom predmetu ili da to što je odbio pismo u kom se g. Šešelj žali na postupke sekretara i zamenika sekretara svedoči da je sudija Meron pristrasan ili stvara takav utisak. Naprotiv, uveren sam u to da ti navodi svedoče samo o tome da su Sekretarijat i sudija Meron izdali odluke s kojima se g. Šešelj ne slaže. Ponavljam da nepotkrepljeno neslaganje s odlukom koju je doneo neki sudija nije dovoljno da bi se pobila prezumpcija nepristrasnosti vezana za funkciju sudija Međunarodnog suda.

16. S tim u skladu, nisam se uverio u to da je Zahtev utemeljen. Međutim, ukazujem na jedan skorašnji zaključak Žalbenog veća:

[...] prema sadašnjoj verziji pravila 15(B) Pravidnika, kada predsjednik [...] odluči da nije potrebno prosljeđivati stvar sudijskoj komisiji i sam riješi stvar, a ta odluka se zatim ospori, postaje "potrebno" da se stvar prosljedi tročlanoj sudskoj komisiji.²⁴

²⁴ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-05/18-AR15.1, Odluka po Žalbi na Odluku po Zahtjevu za izuzeće sudije Picard, 26. jun 2009. godine, par. 8.

Prevod

17. S obzirom na sve rečeno, smatram da je, u interesu ekspeditivnog rešavanja po Zahtevu, ipak potrebno da imenujem veće od troje sudija koji će razmotriti utemeljenost Zahteva, pa **OVIM NALAŽEM** da Veće koje će razmotriti Zahtev postupa u sledećem sastavu:

sudija Burton Hall,

sudija Howard Morrison i

sudija Guy Delvoie.

18. Osim toga, upozoravam g. Šešelja da se u svojim budućim podnescima pred Međunarodnim sudom uzdrži od uvredljivih primedbi. One su neprimerene i irelevantne za meritum njegovih zahteva.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu se merodavnim smatra tekst na engleskom.

Dana 6. novembra 2009.
U Hagu,
Holandija

/potpis na originalu/
sudija Patrick Robinson,
predsednik